

Sygn. akt V CSK 165/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z urzędu

przy uczestnictwie "U." Sp. z o.o. z siedzibą w Z.

i Syndyka masy upadłości D. Sp. z o.o. w upadłości w N.

o wpis ostrzeżenia o zakazie zbywania i obciążania nieruchomości,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 września 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki "U." Sp. z o.o. z siedzibą w Z.

od postanowienia Sądu Okręgowego w J.

z dnia 19 października 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

2. zasądza od "U." Sp. z o.o. z siedzibą w Z. na rzecz Syndyka masy upadłości D. Sp. z o.o. w upadłości w N. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Skarżąca wniosła o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej od postanowienia Sądu Okręgowego oddalającego jego apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w przedmiocie wpisu do księgi wieczystej prowadzonej dla bliżej określonej nieruchomości ostrzeżenia o zakazie zbywania i obciążania tej nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna to nadzwyczajny środek zaskarżenia o celu przede wszystkim publicznoprawnym. Celem tym jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa oraz spójności i prawidłowości wykładni prawa. Realizacji powyższej funkcji służy uregulowana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja przedsądu. Stosownie do ww. przepisu Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Podejmowanie odrębnej decyzji w przedmiocie przyjęcia sprawy do rozpoznania ma również na celu realizację zasady szybkości postępowania oraz pozwala zaakcentować wysoce sformalizowany charakter postępowania przed Sądem Najwyższym, o czym świadczą określone wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 i 2 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona (ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części), przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany, a także wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Nadto skarga kasacyjna powinna spełniać wymagania przewidziane dla pisma procesowego i być wzbogacona o bliżej określone odpisy (art. 398 § 3 zd. 1 *in fine* k.p.c.). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno korespondować z przesłankami określonymi w art. 398⁹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., II CZ 89/05).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz uzasadnienie skargi kasacyjnej stanowią niezależne elementy konstrukcyjne tego środka zaskarżenia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 oraz 398⁴ § 2 k.p.c.), toteż konieczne jest ich wyraźne wyodrębnienie (por. post. SN z: 10 stycznia 2001 r., V CZ 189/02 oraz 23 stycznia 2008 r., II PK 278/07). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma podstawowe znaczenie na etapie oceny dokonywanej w ramach przedsądu. Uzasadnienie takie powinno bowiem wyjaśniać, że przedmiotem badania przez Sąd Najwyższy powinna być skarga kasacyjna wywiedziona w sprawie, która została już rozpoznana i rozstrzygnięta przez Sądy powszechne. Z kolei uzasadnienie podstaw kasacyjnych służy innemu celowi, w postaci dokonania merytorycznej oceny zasadności skargi, co do której uprzednio stwierdzone już zostały podstawy do jej przyjęcia. Analiza tego uzasadnienia może być wprawdzie pomocna w rozważeniu, czy okoliczności sprawy świadczą o zaistnieniu skonkretyzowanych przez ustawodawcę przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, jednak zasadniczy cel wywodów strony skarżącej jest w tym przypadku ukierunkowany na wyjaśnienie zaistnienia takich naruszeń przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego, które uzasadniają wnioski skargi: o uchylenie zaskarżonego orzeczenia albo o jego uchylenie i stosowną do żądania strony zmianę.

Skarżąca jako podstawę przyjęcia skargi do rozpoznania wskazała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi. Przywołanie pierwszej z tych przesłanek wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu prawnego, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Istotność problemu powinna wyrażać się w tym, że jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie dla praktyki orzeczniczej sądów. Tylko wtedy może bowiem zostać zrealizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13).

Skarżąca dostrzeżone zagadnienie prawne ujęła w pytaniu, „czy dokonanie czynności prawnej wbrew zakazowi zbywania, który nie został ujawniony w Księdze Wieczystej, jest ważną i skuteczną czynnością prawną oraz czy Sąd wieczystoksięgowy może w dowolnej kolejności rozpoznawać wpływające konkurencyjne wnioski, w przypadku działania Sądu na wniosek i z urzędu”. Sformułowany w ten sposób problem prawny w zasadzie został jednak pozbawiony uzasadnienia, gdyż wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ogranicza się w analizowanym punkcie do wskazania, że brak jest wypowiedzi orzecznictwa w tym przedmiocie, a - nieokreślone bliżej - przepisy budzą poważne wątpliwości interpretacyjne. Takie przedstawienie zagadnienia prawnego nie realizuje wymagań stawianych omawianej obecnie przesłance uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Nadto samo ujęcie cytowanego problemu jurydycznego powoduje, że nie pozostaje ono w ścisłym związku ze stanowiskiem będącym podstawą zaskarżonego postanowienia. Sąd Okręgowy nie stwierdził wszak, że sąd wieczystoksięgowy może rozpoznawać wpływające wnioski w dowolnej kolejności, lecz wskazał na możliwe przyczyny odstąpienia od ich rozpatrywania zgodnie z porządkiem wpływu. Zapatrywanie skarżącej o „dowolnej kolejności” rozpoznawania wniosków nie odpowiada zatem przedstawionej przez Sąd argumentacji, a w konsekwencji oparte na tym zapatrywaniu zagadnienie prawne trudno uznać za odnoszące się ściśle do przedmiotu sprawy. Tymczasem rozwiązanie problemu jurydycznego, niezależnie od walorów uniwersalnego znaczenia wyrażającego się wpływem na rozwój orzecznictwa, musi mieć bezpośrednie przełożenie na rozstrzygnięcie sporu, na którego tle pojawiło się to zagadnienie.

Nie sposób również pominąć, że z treści skargi kasacyjnej wynika, iż wniosek o wpis w księdze wieczystej nabywcy prawa własności został rozpoznany jako pierwszy, tyle że został oddalony z powołaniem się na istnienie w dziale III księgi wieczystej wzmianki dotyczącej zakazu zbywania i obciążania nieruchomości. Natomiast wniosek o wpis wskazanego ostatnio zakazu rozpoznano chronologicznie później, czyli z zachowaniem kolejności wpływu wniosków, tyle że przed prawomocnym rozstrzygnięciem o podstawach wpisu nabywcy nieruchomości. Zasadność tego rozstrzygnięcia, zapadłego w postępowaniu

obecnie zakończonym już prawomocnym oddaleniem wniosku, nie jest przedmiotem niniejszej sprawy, a przyczyną przyjęcia skargi do rozpoznania nie może być powoływanie się na kwestie istotne ewentualnie dla oceny prawnej wniosku o wpis nabywcy nieruchomości.

Z kolei przywołana jako druga przesłanka oczywistej zasadności skargi wymaga wykazania przez skarżącego niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności przyjętej przez Sąd II instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Składający skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta "oczywistość" i przedstawić odpowiednie argumenty (por. post. Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Tymczasem wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawierał żadnego uzasadnienia w tym przedmiocie, a skarżąca ograniczyła się do wyrażenia swego przekonania o oczywistej zasadności skargi. Nie jest zatem wiadome, z jakich przyczyn skarga powinna być uznana za oczywiście uzasadnioną, jak również, czy przyczyny te skarżąca wiąże z kwestiami innymi niż wyróżnione w sformułowanym przez skarżącą zagadnieniu prawnym. Jedynie na marginesie wypada zatem wskazać, że połączenie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej byłoby dopuszczalne tylko wówczas, gdyby dotyczyły one odmiennych podstaw kasacyjnych. Dana kwestia nie może bowiem wymagać wykładni i jednocześnie być niewątpliwa (por. post. Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca nie przedstawiła argumentacji świadczącej o realizacji przywołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, co uzasadniało odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i obciążenie skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego poniesionego przez Syndyka masy upadłości D. sp. z o.o. w upadłości (§ 5 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, t. jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

Z tej przyczyny na podstawie art. 398⁹ k.p.c. orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

jw